

Smet

Henk van Straten

Smet

Roman

Lebowski, Amsterdam 2009

© Henk van Straten, 2009
© Lebowski, Amsterdam 2009
Omslagontwerp: Dog and Pony
Typografie: Perfect Service
Foto achterzijde: Lana Mesic
Songtekst p. 82: 'The End', The Doors, 1967
Fragment p. 169: 'A Western Ballad', *Collected Poems 1947-1980*
van Allen Ginsberg

ISBN 978 90 488 0291 3

NUR 301

www.henkvanstraten.nl

www.lebowskipublishers.nl

Lebowski is een imprint van Dutch Media Uitgevers bv

Mixed Sources
Productgroep uit goed beheerde
bossen en andere gecontroleerde
bronnen

Cert no. SGS-COC-001256
www.fsc.org

© 1996 Forest Stewardship Council

Well neighbor, I says, I believe ye ort. He give ye eyes to see and then he tuck em away. And maybe you never was much of a christian to start with and he figgered this'd bring ye round. They's been more than one feller brought to the love of Jesus over the paths of affliction. And what better way than blind? In a world darksome as this'n I believe a blind man ort to be better sighted than most. I believe it's got a good deal to recommend it. The grace of God don't rest easy on a man. It can blind him easy as not. It can bend him and make him crooked. And who did Jesus love, friends? The lame the halt and the blind, that's who. Them is the ones scarred with God's mercy. Stricken with his love. Ever legless fool and old blind mess like you is a flower in the garden of God. Amen. I told him that.

Cormac McCarthy, *Outer Dark*

HOOFDSTUK EEN

Het allereerste begin van het allerlaatste einde

Tonny Ickenroth & dr. Baumhoff

Lente. De eerste zon, de eerste blauwe luchten. Het zat er natuurlijk aan te komen. Ik durf amper nog de deur uit te gaan. Alleen op grijze dagen. Dagen waarop de atmosfeer veilig voelt, als een warme deken of een gepantserde koepel waar niets doorheen kan. Mijn dikke gordijnen laat ik zo veel mogelijk gesloten. De boodschappen worden bezorgd. Nog voor het einde van het journaal zap ik weg uit angst voor het weerbericht. Ik vrees de zomer, de zon die ons zal verbranden als we er iets dichterbij komen en ons als waterijsjes zal doen bevriezen als we er iets verder bij vandaan geraken. Ik vrees de felle dagen en heldere nachten. Al die sterren. Al die zwarte oneindigheid. Alsof je ondersteboven hangt en langzaam uit je schoenen glijdt. Regen vind ik overigens ook maar niks. Beter dan de zon, ja, dat wel, maar toch, je wilt niet weten wat voor chemische troep er uit de lucht komt vallen. Mensenhuid is poreus. Niet iedereen beseft dat, maar het is wel zo.

Kijk naar boven. Kijk dan. Niet alleen met je ogen. God weet wat er allemaal naar ons onderweg is. Hoe kun je zoveel onzekerheid boven je hoofd hebben hangen en toch rustig blijven ademen?

Het is overduidelijk gewoon een piek in mijn ziektebeeld. Of, althans, dat is de conclusie van dr. Baumhoff, naast me op mijn versleten bank, tikkend met zijn pen op een blocnootje. 'Klinkt logisch, toch?'

'Ja, op zich wel,' zeg ik. 'Piskut! Sorry.'

'En je oefeningen? Doe je je oefeningen nog wel?'

Ik knik, wil in deze toestand liever zo weinig mogelijk spreken. De klok koekoekt vier uur. Baumhoff tikt nog steeds contemplatief op het blocnootje. 'Hmmm.'

'Kontkak!' proest ik uit, en ik voel mezelf rood worden.

Baumhoff stopt zijn pen en blocnote in zijn tas en staat op van de bank. 'Tonny, het kan zo niet langer.'

‘Sorry.’

‘Je hoeft geen sorry te zeggen.’

‘Aars!’

Baumhoff boetseert zijn smalle mondje tot een medelijdende glimlach en zucht groots en vaderlijk. Hij trekt z’n broekriem omhoog. ‘We verhogen het aantal sessies.’

‘Maar wel hier, hè?’ vraag ik gealarmeerd.

‘Ja, wel hier. Wees maar niet bang.’ Hij opent de voordeur. Helderblauwe lucht. Bronstige vogels. Machteloos moet ik toezien hoe een reusachtige balk zonlicht mijn donkere huiskamer doorklieft. Alles staat in lichterlaaie. Overal is vuur. De hel in een huiskamer.

‘Piskut! Kakhoer! Kutje!’ Ik spring achter de bank en blijf daar plat op mijn buik liggen, ook als dr. Baumhoff de deur alweer achter zich heeft dichtgetrokken. En als ik een uur later de blindenstok van Timo tegen de deurpost hoor tikken, lig ik nog in exact dezelfde positie.

‘Pap?’

‘Schaamlip! Jezus! Doe die deur achter je dicht!’

Darryl Flesje

Iets over een meervoudige moord. Het waren nog maar kinderen. Ze zijn naakt gevonden, op elkaar gestapeld. Een duivelse ordening. Iemand's puzzelstukken. Er is niets bekend over het motief van de dader. Blijkbaar heeft hij het 'gewoon' gedaan. Blijkbaar gebeurt zo iets 'gewoon'. Bestaat er een motief voor een daad als deze? Drang, dat is het. Impuls. Gebrek aan kaders en fundament, en een gulzigheid waar 'hedonisme' bij lange na het juiste woord niet voor is. Als dit bestaat, welk bestaansrecht heeft het goede dan nog? Is het goede louter een countergewicht voor het kwade? Blijft alles ertussenin voor altijd in het midden? Altijd maar in het midden? Is dat dan het beste waarop we kunnen hopen?

Ik neem het artikel maar half in me op. Ik ken mezelf. Als ik zo begin dan eindig ik nog verder, nog dieper. Ik wil er liever niets meer over lezen, heb het gevoel dat mijn ogen vies worden. Dat ik mezelf moet afschrobben.

Angel komt de trap af en zoent mijn kalende hoofd. 'Goeiemorgen, pap.'

'Dushi.'

Zestien is ze pas, en kijk nu toch dat rokje, de kilometers bloot been die uit haar hakschoenen omhoogschieten. Ik zie ineens haar moeders billen, groot en rond en perfect in proportie. Hoe ze die billen kon laten schudden! De mooiste billen van Otrabanda. Ik denk terug aan haar, mijn Philipine, en ik glimlach. Dan kijk ik weer naar het rokje van mijn dochter. 'Is dat niet wat te veel van het goede?'

Angel, met haar gezicht naar het aanrecht, zegt: 'Dit is anders heel normaal, hoor.' Ze schenkt melk bij haar cornflakes. 'Niet zo ouderwets, hè.'

Mijn oog valt op een foto in de krant. Een man met computercontrollers in zijn hand en een enorme elektronische bril op. Hij zit in een rolstoel. Naast hem staat een naakte vrouw met tientallen elek-

troden op haar lijf geplakt. ‘Gehandicapte man ontwikkelt sekssimulatiegame.’

Dan maar liever ouderwets.

‘Je moeder had het nooit goed gevonden,’ zucht ik.

Angel gaat tegenover me aan tafel zitten. ‘Pap, toe nou.’

‘Toe nou?’ Ik draai de pagina naar haar toe en wijs naar het artikel. ‘En dit dan, dushi? Is dit tegenwoordig dan ook heel normaal?’

Haar lepel zakt weg in de cornflakes. ‘Ik moet gaan,’ zegt ze. Nog geen hap heeft ze gegeten.

‘Angel...’

‘Ik zie je straks weer, pap.’

Ze pakt haar schooltas en is de deur uit. Ik zet mijn mes en vork voorzichtig in de resterende helft van mijn boterham met kaas en tomaat en snijd er een stukje af.

Ik weet niet wat ik met ze aan moet, Philippine. Ze zijn zo anders dan jij.

Met ‘ze’ bedoel ik natuurlijk niet alleen Angel, maar eigenlijk vooral haar broer, Joseph. Tegenwoordig noemt hij zichzelf overigens liever Jackson (‘Jackson, swa’). Ik zie hem nooit meer. Hij woont ergens... ik weet niet waar. Hij schijnt een appartement te hebben, maar staat nog steeds hier ingeschreven. Angel mist hem, ook al zegt ze dat nooit tegen mij.

Ik ook, ja natuurlijk, maar vooral Philippine vond het verschrikkelijk: de onverklaarbare drang van onze enige zoon om ineens – in haar woorden – ‘als al die andere kaffers te zijn’. Ze haatte zijn sieraden en gouden tand. De seksistische muziek. De te grote kleren. De kleurige kraaltjes in zijn gevlochten kroeshaar en het continu opscheppen over ‘die bitches, je weet toch, brodder!’. Voor haar waren het symptomen van een ziek eiland, van een virus dat ons naar Nederland was gevolgd om Joseph daar alsnog te besmetten. Machteloos moesten we toekijken hoe hij langzaam afgleed naar het marginale, machistische en materialistische bestaan van de aspirant-*gangsta*.

Of... Goed, hoe zal ik het zeggen? Ikzelf was in die tijd ook al... anders. Altijd aan het werk. Altijd onderweg. Ik kon er niet mee omgaan. Joseph was... Zijn transformatie was te veel voor me. Ik kon het niet aanzien en de kloof tussen ons was al te groot geworden voor ik in de gaten had wat er aan het gebeuren was. En als ik heel eerlijk ben, dan moet ik toegeven dat... dat ik hem liever niet zag dan

wel. Dat ik hem ontliiep. Dat ik soms helemaal geen werk meer had, maar 's avonds toch in mijn kantoor bleef zitten. Het was toen dat ik voor het eerst obsessief mijn handen begon te wassen. Ik voelde me besmet, vervuild. Er waren momenten dat ik van hem walgde. Van dat uiterlijk. Die blik in zijn ogen. Kon ik hem maar wassen. Hem weer helemaal schoonmaken. Maar wie van zijn zoon walgt, walgt nog meer van zichzelf. Een goede christen weet dat.

Niet lang nadat Philipine stierf, werd Joseph voor het eerst gearresteerd. Hij had iemand beroofd en in elkaar geslagen. Nu noemen sommigen hem ook een loverboy. Ik weet nooit wat ik daarop zeggen moet. Weet ook niet precies wat het inhoudt. Ik weet niet eens waar mijn jongen op het moment uithangt. Laatst nog begon een collega van me over haar geestelijk beperkte dochter, dat er nu ook al loverboys rondhangen bij de instelling van dat meisje, als wolven klaar om het eerste zwakke hertje dat naar buiten komt te bespringen. Ze keek erbij alsof het ook een beetje mijn schuld is. Wanneer mensen me zoiets vertellen, me zo'n blik geven, kan ik alleen maar stilstaan en verontschuldiging glimlachen, vervuld van een scherpe pijn in mijn hart en een steeds dieper verlangen naar God. Of iets wat voor Hem door kan gaan, want laten we wel wezen: wie of wat heeft in deze tijd nog maar één naam of gezicht?

Ik leg mijn mes en vork neer.

Wat kan ik nog doen, mi corazon? Ze zijn nu groot. Ik heb geen vat meer op ze.

'Ach, papi,' zou mijn Philipine nu gezegd hebben. 'Jij moet gewoon je boterham opeten.'

Dus dat doe ik.

Maar het artikel over de lugubere kindermoord trekt mijn aandacht. Ik sta op en leg de krant bij het oud papier, trek voorzichtig mijn latex handschoenen uit, trap de pedaalemmer open met mijn in blauwe plastic zakken verpakte schoenen, laat de handschoenen erin vallen, was mijn handen drie keer met ontsmettende zeep en trek nieuwe handschoenen aan. Ik zie het bakje cornflakes van Angel op tafel staan – het plakkerige straaltje melk aan de buitenkant. Ik durf het niet aan te raken en leg er al gruwend een stukje folie overheen.

'Computerseks,' zeg ik zachtjes en schud mijn hoofd.

Het is niet meer zoals vroeger, Philip. Het is niet meer zoals bij ons.

Betsie Dekkers

Aandeel	Laatst	+/-	%	Open	Hoog	Laag	Vorig slot	Volume	Bid	Ask	Tijd	Technisch advies
Aegon ↑	9.63	0.09 ↑	0.94	9.45	9.78	9.30	9.54	14141839	9.62	9.63	17:35	Neerwaarts
Ahold, Kon. ↑	8.74	0.12 ↑	1.39	8.60	8.77	8.51	8.62	5979439	8.73	8.74	17:35	Neutraal
Akzo Nobel ↑	49.16	0.49 ↑	1.01	48.67	49.24	48.02	48.67	1161798	49.06	49.16	17:35	Neerwaarts
ArcelorMittal ↓	47.38	- 1.79 ↓	- 3.64	47.69	48.72	46.57	49.17	6301853	47.32	47.38	17:39	Neutraal
ASML Holding ↑	17.60	0.68 ↑	4.02	16.89	17.73	16.73	16.92	7340591	17.60	17.62	17:39	Neerwaarts
Corporate Express ↑	5.53	0.33 ↑	6.35	5.17	5.60	5.10	5.20	6641876	5.52	5.53	17:36	Opwaarts
DSM, Kon. ↓	27.77	- 0.35 ↓	- 1.24	28.28	28.34	26.62	28.12	2366524	27.77	27.84	17:35	Neutraal
Fortis ↑	14.22	0.14 ↑	0.99	13.89	14.48	13.70	14.08	17709332	14.21	14.22	17:36	Neerwaarts
Hagemeyer ↓	4.77	- 0.01 ↓	- 0.21	4.78	4.78	4.77	4.78	2146586	4.77	4.78	17:35	Opwaarts
Heineken ↑	37.63	2.13 ↑	6.00	35.53	37.90	35.35	35.50	4349173	37.61	37.65	17:35	Neerwaarts
ING Groep ↓	20.84	- 0.08 ↓	- 0.38	20.64	21.39	20.34	20.92	19730534	20.81	20.84	17:39	Neerwaarts
KPN, Kon. ↓	12.55	- 0.31 ↓	- 2.41	12.76	12.76	12.39	12.86	17480344	12.54	12.55	17:36	Neutraal
Philips, Kon. ↑	26.52	0.14 ↑	0.53	26.17	26.72	26.16	26.38	5351252	26.50	26.52	17:35	Neerwaarts
Randstad ↑	25.06	0.91 ↑	3.77	23.58	25.25	23.55	24.15	1464226	25.06	25.07	17:35	Neerwaarts
Reed Elsevier ↑	11.95	0.09 ↑	0.76	11.84	12.11	11.72	11.86	3049958	11.94	11.95	17:35	Neerwaarts
Royal Dutch Shell A ↑	24.25	0.12 ↑	0.50	24.01	24.33	23.85	24.13	10278714	24.24	24.25	17:35	Neerwaarts
SBM Offshore	21.10	- 0.08 ↓	- 0.38	21.18	21.20	20.81	21.18	880049	21.10	21.11	17:35	Neutraal
TNT. ↑	27.67	0.74 ↑	2.75	26.88	27.84	26.63	26.93	2241008	27.61	27.67	17:35	Neutraal
TomTom ↑	39.05	0.29 ↑	0.75	38.69	39.40	38.01	38.76	898055	39.03	39.05	17:35	Neerwaarts
Unibail-Rodamco ↑	166.24	2.82 ↑	1.73	162.87	166.30	160.78	163.42	62082	165.77	166.25	17:35	Opwaarts
Unilever cert. ↓	21.28	- 0.21 ↓	- 0.98	21.34	21.53	20.96	21.49	11092669	21.27	21.28	17:36	Neerwaarts
Vedior ↑	16.38	0.35 ↑	2.18	15.83	16.49	15.75	16.03	1488050	16.37	16.40	17:36	Neutraal
Wolters Kluwer ↑	19.43	0.76 ↑	4.07	18.75	19.50	18.72	18.67	1999842	19.43	19.45	17:35	Neerwaarts

Tonny Ickenroth & dr. Baumhoff

‘Impending doom.’

‘En in het Nederlands?’

‘Weet ik veel. Gewoon, het gevoel dat er iets ergs staat te gebeuren.’

‘Het einde?’

‘Het is gewoon allemaal zo... Soms heb ik het idee... Als ik op straat loop, of nou ja, toen ik dat nog met enige regelmaat deed... Het is soms net alsof ik in de *Matrix* rondloop, die film, u weet wel. Alsof ik de enige ben die het rode pilletje heeft geslikt, de enige die ervoor heeft gekozen zijn ogen te openen en de wereld om hem heen te zien zoals hij is.

‘En hoe is de wereld om je heen?’

‘Een microkosmos. Kleine beestjes. Tijdelijk. Tijdelijk. Elk moment nu... Wat ik bedoel is, hoe kunnen mensen opstaan en niet meteen weer instorten?’

‘Andere mensen zijn zich misschien niet de hele tijd bewust van hun vergankelijkheid, of van die van de aarde, of vinden misschien juist daarom dat hun dagelijkse beslommeringen er wel toe doen.’

‘Ah ja, het blauwe pilletje. Ogen dicht. Kies je God en blijf peddelen. Dat ziet u toch zelf ook wel? We zijn een consequentie. Een resultaat. Een flinterdun en tijdelijk stadium in een biljoenen jaren durend proces. We zijn begroeiing. Mos op een stuk steen. Toevallig ooit een boek over het heelal doorgebladerd?’

‘Wat is je punt?’

‘Ach, hou toch op. Die mooie ringen van Saturnus? Die leuke planeet waar we stickers van tegen het raam van onze kinderen plakken? Weet je waaruit die bestaan? Puin. Puin van een neergestorte maan. Dat bedoel ik, we worden voorgelogen. We romantiseren alles. Maar er is niks moois of romantisch aan. Weet u, die ringen hangen er volgens astronomen maar een miljoen jaar. Luistert u? Máár een miljoen jaar! Volgens hen, volgens hun redenatie, moeten we blij zijn

met zoveel geluk, omdat het zo ontzettend toevallig is dat ze er juist hangen tijdens ons korte bestaan. Daar moeten we van genieten, is de opvatting. Een miljoen jaar! Befjekutanus! Een miljoen! Wat voor referentiekader moet een mens in godsnaam hebben, wil hij daar nog wijs uit kunnen? Wat moet zoiets ons zeggen? Ik bedoel, wat betekent het? Weet je hoe ze afstanden in het heelal meten? In lichtjaren. Weet je hoe ver een lichtjaar is?

‘Ik denk niet dat...’

‘Een één met dertien nullen. Flaplul! Dertien! Wat heb je aan die getallen als je hoofd er te klein voor is?’

‘Goed, door de grootsheid van het heelal voel je je klein en onbetekenend. Dat is op zich niets...’

‘Ja, ja, enzovoorts. Luister, u begrijpt het niet. Als u ruis hoort op uw tv of radio, weet u wat dat is? Dat zal ik u vertellen. Het is de echo van een explosie die veertien miljard jaar geleden plaatsvond. De big bang. De straling daarvan is nog overal op te pikken. Als je dat weet, dan wil je toch de deur niet meer uit? We leven in een sterrenstelsel in een universum met biljoenen sterrenstelsels die allemaal miljoenen lichtjaren van elkaar af staan, die imploderen en exploderen en hervormen en verdwijnen...’

‘Je had het zojuist over de ringen van Saturnus. Over de gigantische termijnen die gelden in het universum. Waarom zou dan juist tijdens jouw leven de aarde vergaan? Tegenstrijdig, niet?’

‘Kijk om u heen, dokter. Open uw ogen. Er is te veel wat mis kan gaan. Er dreigen te veel catastrofes. Ik heb het niet alleen over meteorieten. Kijk wat er gebeurt in de wereld. We hebben onszelf in een hoekje gedreven. Luister, het is niet *Murphy's law*, het is *Murphy's laws*, met een s. Meervoud! Het zijn honderden, duizenden *Murphy's laws*. Ze zijn overal om ons heen en allemaal zijn ze klaar om hun stelling bewezen te zien worden. We koorddans en boven een vulkaan. Het is Russische roulette met kruiskoppen. Nucleaire bingo. En dan, eindelijk, onvermijdelijk, *The Big Bull's Eye*.’

‘Ah, profetie. Interessant. Want dit geloof in een voorgevoel, de overtuiging van een irrationeel idee... Is dat niet juist hetgeen waar je normaliter gelovigen altijd zo fel over afbrandt?’

‘Ach, ik moet gelovigen voornamelijk niet omdat ze niet echt geloven.’

‘Zij zullen dat niet met je eens zijn.’

‘Ballen! Nonsens. Hoe sterker iemand zijn geloof verkondigt en de leefregels handhaaft, des te banger hij is voor de ontmanteling ervan. Dat duidt op fundamentele twijfel. Angst. Ze zijn bang, ziet u? Ze geloven niet. Niet echt. Het is pragmatisme. Niemand gelooft ooit echt in iets. Geloven doe je juist als je iets niet zeker weet.’

‘En toch kom je met welhaast bijbelse voorspellingen over het einde der tijden.’

‘Het einde van iets is de enige onomstotelijke voorspelling die een mens kan doen... Ja, dan hoeft u niet zo te kijken, hoor. Ik weet al wat u denkt. Maar ik ben ook gewoon bang. Ik ben ook maar gewoon een mens. Haat u dat niet, als mensen dat zeggen? *Ik ben ook maar een mens*. Ik bedoel, wat zeggen ze dan eigenlijk? Maar, trouwens, en daarbij, als mijn angst een rationele angst zou zijn, waarvan ik overigens dus nog steeds stellig overtuigd ben, dan had ik u niet nodig gehad. Ziet u de paradox?’

‘Maar zou het niet kunnen dat je ergens anders bang voor bent, en dat vertaalt naar een doemscenario voor de aarde, om de echte oorzaak niet onder ogen te hoeven zien? Je zou na *nine eleven* niet de eerste zijn die...’

‘Aarspiskutballen! Wat was dat?’

‘Ik tikte met mijn theelepeltje tegen de rand van het kopje. Leun maar weer achterover. Wat ik zeggen wilde, is dat na *nine eleven*...’

‘*Nine eleven! Nine eleven!* Hou toch op met dat *nine eleven*, man! *Nine eleven* in je onderbroek!’